

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

SVOBODNÝ PŘÍSTUP K INFORMACÍM V EU A VE VYBRANÝCH STÁTECH

Srovnávací studie č. 5.319

Zpracovali:

Mgr. Eva Tetourová, Mgr. Petra Mylková, Mgr. Michal Pohl

červenec 2011

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

EVROPSKÁ UNIE	2
Úhrada nákladů za poskytnutí informace.....	4
FRANCIE	5
Které orgány jsou povinny zpřístupňovat tyto informace.....	6
ITÁLIE	8
NĚMECKO	10
Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány.....	11
Které orgány jsou povinny zpřístupňovat tyto informace.....	12
.....	12
Postup žadatele a postup příslušného orgánu.....	12
Úhrada nákladů za poskytnutí informace.....	13
Prosazování práva na přístup k informacím.....	13
RAKOUSKO	14
SLOVENSKO	20
Které orgány jsou povinny zpřístupňovat informace.....	21
Postup žadatele a postup příslušného orgánu.....	21
Úhrada nákladů za poskytnutí informace.....	23
ŠVÉDSKO	23
Které orgány jsou povinny zpřístupňovat informace.....	25
Postup žadatele a postup příslušného orgánu.....	26
Úhrada nákladů za poskytnutí informace.....	27
VELKÁ BRITÁNIE	27
Úhrada nákladů za poskytnutí informace.....	30
PRAMENY:	32
FRANCIE.....	32
NĚMECKO.....	32
SLOVENSKO.....	32
ŠVÉDSKO.....	32
VELKÁ BRITÁNIE.....	33

Evropská unie

Právo na přístup k informacím je jedním ze základních práv EU. Je zakotveno na úrovni primárního práva – explicitně je stanoveno v čl. 42 Listiny základních práv EU, jenž zaručuje, že: „Každý občan Unie a každá fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem v členském státě má právo na přístup k dokumentům orgánů, institucí a jiných subjektů Unie bez ohledu na použitý nosič.“ Totožné ustanovení nalezneme také v čl. 15 Smlouvy o fungování EU (dále jen SFEU). Právo na přístup k informacím lze dovozovat také ze zásady transparentnosti, která je formulována v čl. 10 odst. 3 Smlouvy o EU (dále jen SEU), v čl. 11 SEU či čl. 15 SFEU.

Právo EU týkající se svobodného přístupu k informacím ve veřejné správě lze členit do dvou okruhů. První oblastí je právo ztělesňované směrnicemi, které stanoví členským státům minimální požadavky na předpisy týkající se výkonu práva na přístup k informacím; druhá oblast se týká samotných orgánů EU a jejich povinnosti poskytovat informace. Právní úprava povinností členských států s ohledem na právo na přístup k informacím ve veřejné správě je obsažena především ve *směrnici Evropského Parlamentu a Rady č. 2003/4/ES o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí* a ve *směrnici Evropského Parlamentu a Rady č. 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru*. Povinnosti orgánů EU týkající se poskytování informací jsou stanoveny především v *nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise* a v judikatuře Soudního dvora EU.

Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány

Nařízení č. 1049/2001 (dále jen Nařízení) garantuje přístup k informacím EU všem občanům EU a všem fyzickým i právnickým osobám, které mají bydliště nebo sídlo v členském státě EU. Nařízení se vztahuje na všechny dokumenty, které má orgán v držení, tedy na dokumenty, které vytvořil nebo obdržel a které má k dispozici, a to ve všech oblastech činnosti Evropské unie. Výjimky jsou stanoveny v čl. 4 Nařízení. Výjimku z obecného pravidla poskytnutí informací představuje odepření přístupu k informacím z důvodu ochrany veřejného zájmu vzhledem k veřejné bezpečnosti, záležitostem vojenským a obranným, veřejným vztahům, či měnové, finanční a hospodářské politice EU či členského státu nebo z důvodu ochrany soukromí a osobnosti jedince. Orgány EU rovněž odepřou přístup k informacím v případě, že by zpřístupnění mohlo ohrozit ochranu obchodních zájmů fyzických či právnických osob, ochranu soudního řízení či právního poradenství, nebo ochranu cílů inspekce, vyšetřování či auditu. To platí za určitých podmínek i v případě dokumentů vypracovaných orgány EU k vnitřnímu použití. V těchto případech však nesmí být přístup k informacím odmítnut, pokud je shledána existence převažujícího veřejného zájmu na zpřístupnění informace (existenci veřejného zájmu posuzuje Komise na základě správního uvážení). Kromě toho mají členské státy právo požádat orgán EU, aby nezveřejňoval dokument pocházející z daného členského státu bez jeho předchozího souhlasu.

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat tyto informace

Byť se Nařízení vztahuje pouze na Komisi, Radu a Evropský parlament, z čl. 15 odst. 1 a 3 SFEU lze dovodit, že povinnost zpřístupnit předmětné informace mají orgány, instituce a jiné subjekty EU. Soudní dvůr EU, Evropská centrální banka a Evropská investiční banka podléhají těmto ustanovením čl. 15 SFEU pouze pokud vykonávají své správní funkce.¹

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Žádosti o přístup k dokumentu mohou být podány v jakékoli písemné podobě, včetně elektronické, v jednom z jazyků EU. Co se týče obsahu, je třeba, aby žadatel dostatečně přesně vymezil, o jaký dokument má zájem, aby ho mohl příslušný orgán snadno identifikovat. Žadatel nemusí v žádosti uvádět důvody zájmu o dokument.²

Žádost o přístup k dokumentu je příslušný orgán povinen vyřídit bez zbytečného odkladu. Jakmile žádost obdrží, zašle o tom potvrzení žadateli. Nejpozději do 15 pracovních dnů od registrace žádosti příslušný orgán buď zajistí přístup k požadovanému dokumentu v souladu s článkem 10 Nařízení, nebo formou písemné odpovědi sdělí žadateli důvody úplného nebo částečného zamítnutí žádosti a informuje jej o jeho právu podat tzv. potvrzující žádost podle čl. 7 odst. 2 Nařízení. Ve výjimečných případech může být lhůta k poskytnutí informací prodloužena.

V případě zamítnutí původní žádosti o přístup k informacím či neposkytnutí informací v zákonné lhůtě má žadatel právo podat témuž orgánu tzv. potvrzující žádost,³ o které rozhoduje generální tajemník při generálním sekretariátu příslušného orgánu. V případě, že je zamítnuta i potvrzující žádost, může žadatel proti příslušnému orgánu zahájit řízení u Soudního dvora EU, popřípadě podat stížnost k Evropskému veřejnému ochránci práv.⁴

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Žadatelé jsou dokumenty zpřístupněny buď tak, že do nich může nahlédnout přímo na místě, nebo obdrží jejich kopii, včetně kopie elektronické, pokud je dostupná, podle toho, čemu dává přednost. Žadatelé mohou být vyúčtovány náklady na pořízení a zaslání kopie. Tento poplatek nesmí být vyšší než skutečné náklady na její pořízení a zaslání. Nahlédnutí na místě, kopie, která nemá více než 20 stran formátu A4, a přímý přístup elektronicky nebo prostřednictvím rejstříku jsou zdarma.

¹ Čl. 255 Smlouvy o ES tuto povinnost rovněž stanovil pouze Komisi, Radě a Evropskému parlamentu.

² čl. 6 Nařízení

³ čl. 7 Nařízení

⁴ čl. 8 Nařízení

Prosazování práva na přístup k informacím

Jak bylo uvedeno výše žadatel má v případě nespokojenosti s rozhodnutím příslušného orgánu možnost obrátit se na Soudní dvůr EU, případně podat stížnost k Evropskému veřejnému ochránci práv. Stížnost k veřejnému ochránci práv je upravena v čl. 228 SFEU a v rozhodnutí Evropského parlamentu o pravidlech a obecných podmínkách pro výkon funkce veřejného ochránce práv (94/262/ESUO, ES, Euratom). Veřejný ochránce práv nedisponuje pravomocí rozhodnutí o neposkytnutí informace zrušit; má však právo předkládat návrhy doporučení dotčené instituci, která má povinnost zaslat veřejnému ochránci práv odůvodněné stanovisko. Veřejný ochránce práv následně předloží Evropskému parlamentu a dotčené instituci či orgánu zprávu, ve které formuluje svá doporučení.

Francie

Právo na informace má ve Francii své počátky již v Deklaraci práv člověka a občana z roku 1789, na kterou navázala preambule francouzské ústavy z roku 1946. Zákonné zakotvení svobodného přístupu k informacím však přinesl až *zákon č. 78-753 z roku 1978 o opatřeních pro zlepšení vztahů mezi státní správou a veřejností*⁵ a *zákon č. 79-587 z roku 1979 o odůvodnění správních aktů a zlepšení vztahů mezi státní správou a veřejností*.⁶ První z nich přiznává právo na informace všem osobám a stanoví právo na přístup k dokumentům veřejné správy, zatímco druhý z nich zaručuje přístup všech osob k informacím, které se jich nějakým způsobem týkají.

Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány

Na základě čl. 1 zákona o opatřeních pro zlepšení vztahů mezi státní správou a veřejností má ve Francii právo na svobodný přístup k informacím každý. Nerozlišuje se tak, zda se jedná o francouzského státního občana či nikoli, nebo zda tato osoba zastává nějakou funkci či nikoli. Žadatel o informaci nemusí rovněž prokazovat žádný důvod či oprávněný zájem, na základě kterého poskytnutí informace požaduje.

⁵ Loi n°78-753 du 17 juillet 1978 portant diverses mesures d'amélioration des relations entre l'administration et le public et diverses dispositions d'ordre administratif, social et fiscal. Dostupný z: <http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000339241&fastPos=2&fastReqId=794506346&categorieLien=cid&oldAction=rechTexte#>.

⁶ Loi n°79-587 du 11 juillet 1979 relative à la motivation des actes administratifs et à l'amélioration des relations entre l'administration et le public. Dostupný z: <http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000518372&dateTexte=#>.

Jistá omezení však vyplývají z povahy informací, které mohou tyto osoby požadovat. Svobodný přístup k informacím se podle tohoto zákona vztahuje pouze na dokumenty správní povahy, jejichž demonstrativní výčet nalezneme v čl. 1 zmíněného zákona. Jedná se o informace z úředních spisů, zpráv, studií či průzkumů, protokolů, zápisů, statistik, pokynů, instrukcí, oběžníků, ministerských nót a odpovědí na ně, ale také informace týkající se nejruznějších stanovisek, návrhů či rozhodnutí.

V čl. 6 zákona o opatřeních pro zlepšení vztahů mezi státní správou a veřejností pak najdeme výčet dokumentů, které jsou z výše uvedeného okruhu vyňaty. Jedná se například o stanoviska Státní rady (Conseil d'État) a správních soudů či dokumenty vypracované na půdě Účetního dvora a další dokumenty uvedené v odst. 1 tohoto ustanovení. Zvláštní kategorii pak představují dokumenty přijaté na půdě francouzského parlamentu. Nakládání s nimi upravuje nařízení č. 58-1100 z roku 1958 týkající se fungování parlamentu.⁷

Poskytnutí informací může být podle odst. 2 odepřeno také například v případě, že by ohrozilo státní tajemství související s jednáním vlády a výkonné moci jako takové, bezpečnost státu a osob na jeho území, zahraniční politiku Francie, její měnu či veřejné zadlužení, nebo v případě, že by mohlo ovlivnit výsledek soudního, daňového či celního řízení. Zpřístupnění informací nesmí být rovněž v rozporu s ochranou osobních údajů a soukromí určité osoby, ale také s ochranou lékařského či obchodního tajemství a duševního vlastnictví. V případě, že jsou informace tohoto charakteru oddělitelné, nebo mohou být zakryty, povinný orgán je po provedení všech potřebných opatření poskytne.

Na základě čl. 2 zmíněného zákona poskytují povinné orgány informace výhradně k hotovým dokumentům. Toto právo se tak netýká například rozpracovaných záležitostí či přípravných dokumentů, ke kterým nelze sdělovat žádné informace. Povinný orgán nemá povinnost informaci poskytnout rovněž v případě, že se jedná o dokument, který je již veřejně přístupný.

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat tyto informace

Jak vyplývá z působnosti zákona o opatřeních pro zlepšení vztahů mezi státní správou a veřejností, povinnost zpřístupňovat informace týkající se výše zmíněných dokumentů mají všechny orgány veřejné správy. Konkrétně se jedná o veškeré orgány státní správy, včetně orgánů na úrovni územních jednotek a jiné osoby veřejného či soukromého práva, které byly pověřeny správou veřejných záležitostí v určité oblasti. Povinnost umožnit přístup ke svým

⁷ Ordonnance n°58-1100 du 17 novembre 1958 relative au fonctionnement des assemblées parlementaires.

Dostupné z:

http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=02A2D18B5A0B892933F2C077B9B7B96E.tpdjo12v_1?cidTexte=LEGITEXT000006069203&dateTexte=20110622.

dokumentům se tak podle tohoto zákona netýká například francouzského parlamentu, státní rady, správních soudů, účetního dvora a dalších subjektů zmíněných v čl. 6 odst. 1 (viz výše).

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Poskytnutí informace probíhá v mezích technických možností veřejné správy způsobem, který si zvolí žadatel. Podle čl. 4 zmíněného zákona může být jedním ze způsobů bezplatná ústní konzultace u povinného orgánu, umožňuje-li to povaha dokumentu. Informace však může být poskytnuta rovněž vyhotovením kopie daného dokumentu, která bude zaslána žadateli na jeho náklady. Informaci lze podle tohoto ustanovení zaslat rovněž prostředky elektronické komunikace, je-li dokument dostupný v elektronické verzi.

V případě, že povinný orgán, kterému je žádost adresována, nemá požadovanou informaci k dispozici a ví, který jiný orgán takovou informací disponuje, postoupí žádost tomuto orgánu a vyrozumí o tom žadatele. Každé rozhodnutí o odmítnutí přístupu k informacím musí mít písemnou formu a musí obsahovat odůvodnění s poučením o možnosti a způsobu podání opravného prostředku. Povinné orgány mohou kromě jiného odmítnout poskytnutí informací z důvodu nadměrného počtu žádostí obdržných od jedné osoby (případ zneužívání tohoto práva) nebo z důvodu nevhodnosti obsahu žádosti (případ kverulantských žádostí). Za odmítnutí poskytnout informaci je považována rovněž nečinnost orgánu po dobu jednoho měsíce od podání žádosti či neúplné poskytnutí informace.⁸

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Informace se zpřístupňují bezplatně s výjimkou úhrady nákladů spojených se zhotovením kopií či odesláním informace žadateli. Způsob určení nákladů za vyhotovení kopie upravuje výnos č. 228 z roku 2001 o podmínkách určení výše nákladů za vyhotovení kopie správního dokumentu.⁹

Prosazování práva na přístup k informacím

Na respektování práva na svobodný přístup k informacím ve smyslu přístupu ke správním dokumentům a přístupu do veřejných archivů ve Francii dohlíží tzv. Komise pro přístup k dokumentům veřejné správy (CADA).¹⁰ Jedná se o nezávislý správní orgán, který se

⁸ Dostupné z: <http://www.les-infostrategies.com/article/061022/l-acces-aux-documents-administratifs-etat-du-droit-francais> [23. 6. 2011].

⁹ Arrêté du 1er octobre 2001 relatif aux conditions de fixation et de détermination du montant des frais de copie d'un document administratif. Dostupný z: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000772503&dateTexte=vig>.

¹⁰ La commission d'accès aux documents administratifs (CADA): <http://www.cada.fr/>.

skládá z 11 členů¹¹ jmenovaných předsedou vlády na dobu 3 let (s výjimkami). Na Komisi se mohou obracet všechny osoby, které mají za to, že jim byl znemožněn přístup k informaci, na kterou mají právo. Komise jejich případ na základě žádosti prověří a vydá ve věci odůvodněné stanovisko obsahující případná doporučení k nápravě. Tento orgán však nemá vůči orgánům veřejné správy žádné donucovací pravomoci a jeho úloha je tak ryze konzultační. V případě, že daný správní orgán nepodnikne žádná opatření k nápravě, žadatel o informaci má možnost obrátit se na správní soud. Na soud se však podle čl. 20 zákona o opatřeních pro zlepšení vztahů mezi státní správou a veřejností nelze obracet bez toho, aby se dotčená osoba nejprve pokusila o nápravu prostřednictvím získání odůvodněného stanoviska Komise.

Itálie

Právo na přístup k dokumentům veřejné správy je upraveno v hlavě V. *zákona č. 241 ze 7. srpna 1990 o úředním postupu a o právu na přístup k dokumentům veřejné správy*.¹² Přístup k dokumentům veřejné správy je považován za základní princip veřejné správy, jehož účelem je zajistit její nestrannost a transparentnost, stejně jako zajistit účast veřejnosti na ní.

Kdo má právo žádat o informace a jaké informace jsou poskytovány

„Právo na přístup“ se rozumí právo „zájemců“ shlédnout či vytvořit si kopii dokumentu veřejné správy.¹³ „Zájemcem“ jsou veškeré soukromé subjekty, včetně nositelů veřejného či obecného zájmu, které mají přímý, konkrétní a aktuální zájem, vztahující se k situaci, která je chráněna právem a souvisí s dokumentem, k němuž je žádáno o přístup.¹⁴

Za dokument veřejné správy jsou považovány veškeré druhy grafického, filmového či elektromagnetického zpracování obsahu aktů, zahrnujíc v to akty interního charakteru či nevztahující se na konkrétní správní řízení, které jsou v držbě veřejné správy, a které se týkají veřejného zájmu, bez ohledu na jejich soukromoprávní či veřejnoprávní charakter.¹⁵

Podle zákona o přístupu k informacím platí, že přístupné jsou veškeré dokumenty veřejné správy, pokud se nejedná o výjimky na které se vztahují ustanovení článku 24 odst. 1, 2, 3, 5

¹¹ Konkrétní složení upravuje čl. 23 zákona č. 78-753 o opatřeních pro zlepšení vztahů mezi státní správou a veřejností [23. 6. 2011].

¹² Legge 7 agosto 1990, n. 241 Nuove norme in materia di procedimento amministrativo e di diritto di accesso ai documenti amministrativi.

¹³ Čl. 22 odst. 1 písm. a)

¹⁴ Čl. 22 odst. 1 písm. b)

¹⁵ Čl. 22 odst. 1 písm. d)

a 6. Ty zhrnují zejména ochranu státního tajemství, daňové řízení či přímý výkon pravomoci vydávat všeobecné akty, plánování apod. Kromě toho může být přístup k informacím omezen na základě nařízení vlády ve smyslu zákona č. 400 z 23. srpna 1988 o pravidlech činnosti vlády a organizaci Předsednictva Rady ministrů¹⁶ ve specifických případech (např. ochrana fiskální politiky, ohrožení národní obrany, ohrožení finančního či obchodního zájmu společností apod.).¹⁷

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat tyto informace

Veřejná správa ve smyslu zákona o úředním postupu a o právu na přístup k dokumentům veřejné správy zahrnuje veškeré subjekty veřejného práva, ale také subjekty soukromého práva vykonávající činnost veřejného zájmu upravenou národním či unijním právem.

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Řízení týkající se výkonu práva na přístup k dokumentům veřejné správy je upraveno zmíněným zákonem a italským správním řádem.¹⁸ Žádost o informaci musí být odůvodněná a podává se u orgánu, který dokument vytvořil nebo ho má u sebe. Případné zamítnutí žádosti musí být odůvodněno a smí se zakládat pouze na důvodech stanovených zákonem.

Jestliže příslušný orgán nevyřídí žádost do 30 dnů od jejího podání, považuje se za zamítnutou. V případě výslovného nebo konkludentního zamítnutí žádosti, či v případě jejího odložení, může žadatel podat odvolání k regionálnímu správnímu soudu nebo může za stejných podmínek žádat o přezkum proti rozhodnutí orgánu samosprávy ombudsmana, je-li ustaven v rámci daného samosprávného celku. Není-li zde ustaven, žadatel podá žádost o přezkum u ombudsmana v samosprávném celku, který je mu bezprostředně územně nadřazen. Proti rozhodnutí ústředního orgánu veřejné správy může žadatel podat žádost o přezkum k tzv. Komisi pro přístup k dokumentům (viz níže). Ombudsman či Komise pro přístup k dokumentům mají povinnost vyjádřit se do 30 dnů od podání žádosti. Pokud tato lhůta marně uplyne, žádost se považuje za zamítnutou. Pokud tyto orgány rozhodnou o nezákonnosti zamítnutí či odložení žádosti, informují o tom žadatele a sdělí to orgánu příslušnému k poskytnutí informací. Pokud tento orgán nevydá rozhodnutí potvrzující přístup k dokumentu do 30 dnů, má se za to, že byl povolen.¹⁹

¹⁶ Legge 23 agosto 1988, n. 400 Disciplina dell'attività di Governo e ordinamento della Presidenza del Consiglio dei ministri.

¹⁷ Čl. 24 odst. 6

¹⁸ Decreto legislativo 2 luglio 2010, n. 104, codice di processo amministrativo

¹⁹ Čl. 25

Komise pro přístup k dokumentům veřejné správy (dále jen Komise) je zřízena při Předsednictvu rady ministrů (obdoba českého úřadu vlády). Členové Komise jsou jmenováni předsedou Rady ministrů po konzultaci s Radou ministrů složenou ze zástupců obou komor parlamentu, akademické sféry a státní správy. Komise se skládá z 12 členů, přičemž Komise může dále jmenovat až pět odborných konzultantů.

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Dotčený orgán poskytuje informace bezplatně, kopie mohou být zpoplatněny, avšak výše poplatku nesmí přesáhnout náklady na pořízení kopií.

Prosazování práva na přístup k informacím

Kromě přijímání rozhodnutí ve smyslu čl. 24 zákona o úředním postupu a o právu na přístup k dokumentům veřejné správy, dbá Komise také na to, aby byla naplňována zásada plné transparentnosti aktivit veřejné správy v mezích tohoto zákona. Připravuje také výroční zprávu o transparentnosti veřejné správy, která je předkládána oběma komorám italského parlamentu a Radě ministrů. Předkládá rovněž vládě návrhy změn legislativy, jejichž cílem je dosažení co nejširšího možného přístupu veřejnosti k dokumentům veřejné správy. Za tímto účelem jsou všechny orgány veřejné správy povinny poskytnout Komisi veškeré vyžádané dokumenty a informace, kromě těch, které podléhají státnímu tajemství.

Německo

Ústavněprávní zakotvení práva na informace v Německu je obsaženo v čl. 5 základního zákona Spolkové republiky Německo²⁰. Ten ve svém odstavci prvním stanoví, že každý má právo svobodně projevat a rozšiřovat svoje mínění slovem, písmem a obrazem a nerušeně se informovat z obecně přístupných pramenů. Současně zaručuje také svobodu tisku a zpravodajství a zákaz cenzury. Na spolkové úrovni je ústavněprávní úprava doplněna *zákonem o přístupu k informacím Spolku*²¹ z roku 2005, který nabyl účinnosti počátkem roku 2006. Tento zákon určuje základní pravidla pro postup při poskytování informací

²⁰ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Dostupný z:

http://www.juris.de/jportal/portal/t/18zd/page/jurisw.psml/action/portlets.jw.MainAction?p1=0&eventSubmit_doNavigate=searchInSubtreeTOC&showdoccase=1&doc.hl=0&doc.id=BJNR000010949&doc.part=R&toc.poskey=#focuspoint

²¹ Gesetz zur Regelung der Zugangs zu Informationen des Bundes. Dostupný z:

<http://www.juris.de/jportal/portal/t/14iv/page/jurisw.psml?doc.hl=1&doc.id=BJNR272200005%3Ajuris-n00&documentnumber=3&numberofresults=9&showdoccase=1&doc.part=X&paramfromHL=true#focuspoint>

veřejnoprávními orgány. Některé ze spolkových zemí tuto spolkovou úpravu doplňují vlastními prováděcími zákony.

Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány

Podle úvodního § 1 zákona o přístupu k informacím má každý vůči spolkovým úřadům (*Behörden des Bundes*) nárok na přístup k úředním informacím. Pro ostatní spolkové orgány a instituce (*Bundesorgane und Bundeseinrichtungen*) platí tato povinnost tehdy, pokud při své činnosti vykonávají úkoly veřejné správy. Informační zákon tedy neomezuje možnost požadovat informace žádnými specifickými podmínkami a neváže je na podmínku německého občanství či trvalého pobytu na území země.

Podle obecného pravidla informačního zákona má každý právo na přístup k úředním informacím. Zákon v § 2 odst. 1 definuje pojem úřední informace jako „každý záznam sloužící k úředním účelům, bez ohledu na způsob jejich zachycení.“ Koncepty a poznámky, které nejsou součástí úřední složky, informací ve smyslu tohoto zákona nejsou.

Zákon v § 3 an. zakotvuje negativní vymezení působnosti zákona, když stanoví podmínky, za nichž se zákon o přístupu k informacím neuplatní. Jde především o vyloučení přístupu k informacím v rámci ochrany zvláštních veřejných zájmů. Nárok na přístup k informacím se neuplatní, jestliže by mělo zveřejnění informace nepříznivé dopady na mezinárodní vztahy, vojenské a ostatní citlivé bezpečnostní zájmy spolku, zájmy vnitřní nebo vnější bezpečnosti, kontrolní nebo dozorové funkce orgánů v oblasti financí a ochrany hospodářské soutěže, záležitosti vnější finanční kontroly a další. Tento nárok nebude přiznán také tehdy, jestliže by znalost takové informace ohrožovala veřejnou bezpečnost, potřebné zajištění utajení mezinárodních jednání nebo jednání orgánů veřejné správy, jakož i pokud by měla dopad na finanční zájmy zemí nebo systém sociálního zabezpečení. Ustanovení § 3 zmiňuje jako jeden z důvodů pro odmítnutí poskytnutí informace žadateli z důvodu ochrany veřejných zájmů také ochranu zájmů třetích osob. Vzhledem k ochraně rozhodovacích procesů orgánu veřejné správy umožňuje § 4 zákona odmítnout poskytnutí informace o návrhu rozhodnutí, jakož i o jeho přípravě, jestliže by rozhodnutí o poskytnutí informace mohlo ovlivnit plnění budoucího rozhodnutí nebo účinnost připravovaných opatření. Žadatel v takovém případě musí být informován o ukončení jednání a rozhodování.

Zvláštním důvodem pro odmítnutí poskytnutí informace žadateli je také ochrana osobních údajů. Zde německý zákon zavádí také určitou zvláštní formu testu veřejného zájmu, když v § 5 stanoví, že přístup k osobním údajům bude poskytnut pouze pokud zájem žadatele o

informaci převažuje nad právem chráněným zájmem třetí osoby na vyloučení přístupu k této informaci nebo pokud třetí osoba k poskytnutí údajů dá souhlas. Zpřístupnění informace nebo její odmítnutí je výhradně na zvážení správního orgánu.

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat tyto informace

Spolkový informační zákon používá ve svém úvodním vymezení povinných subjektů obecný pojem spolkové úřady. Jak již bylo zmíněno výše, povinnost poskytovat informace podle tohoto zákona mají i ostatní spolkové orgány a instituce, jestliže vykonávají úkoly veřejné správy. Zákon v ustanovení § 1 stanovuje, že pojmem úřad (*die Behörde*) se rozumí také jakákoliv fyzická nebo právnická osoba soukromého práva, jestliže spolkové úřady využívají tyto osoby k plnění svých veřejnoprávních úkolů.

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Žádost o přístup k informaci může být podána ústně, písemně nebo elektronicky orgánu příslušnému nakládat s touto informací. Tato žádost nemusí být odůvodněna, s výjimkou žádosti o přístup k informacím týkající se třetích osob podle § 5 a 6 zákona. Jestliže je to možné, poskytne orgán požadovanou informaci alespoň částečně v takovém rozsahu, ve kterém je možné ji poskytnout bez porušení stanovené povinnosti mlčenlivosti nebo bez neúnosného administrativního zatížení daného orgánu. Povinný orgán nemá povinnost ověřovat správnost poskytovaných údajů. Žadatel si může z poskytnutých materiálů pořizovat poznámky a kopie.

Správní orgán je povinen poskytnout žadateli informaci bez zbytečného odkladu, nejpozději však ve lhůtě jednoho měsíce. V případě, že je žádostí o zpřístupnění informace dotčena třetí osoba, má tato osoba právo ve lhůtě jednoho měsíce podat ve věci své písemné stanovisko, jestliže má oprávněný zájem na neposkytnutí informace. V takovém případě vydává povinný orgán rozhodnutí vždy písemně a doručuje jej také dotčené třetí osobě.

V případě, že spolkový úřad rozhodne o zamítnutí přístupu k informaci, musí o tomto vydat zvláštní rozhodnutí rovněž ve lhůtě jednoho měsíce. Současně s tímto rozhodnutím musí orgán žadatele informovat, zda a popřípadě kdy bude možno zajistit přístup k informaci k pozdějšímu datu. Spolkový úřad má právo odmítnout žádost žadatele, jestliže tento žadatel má informaci již k dispozici či je vhodným způsobem volně přístupná ze všeobecně přístupných zdrojů.

Spolkové úřady mají navíc podle § 12 povinnost vést zvláštní seznamy již existujících rozhodnutí o poskytování informací, z nichž vyplývá především účel takto poskytnutých informací. V souladu s tímto ustanovením musí být veřejně přístupné také informace o organizační struktuře a rozvrhu práce spolkových úřadů. Tyto seznamy a informace musí být veřejně přístupné také v elektronické formě.

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Problematiku hrazení nákladů za poskytnutí informace obsahuje spolkový informační zákon v § 10. Ten stanoví, že správní orgán vybírá za úkony podle tohoto zákona poplatky a účtuje náklady, s výjimkou jednoduchých žádostí. Podle druhého odstavce jsou poplatky vyměřovány zejména s přihlédnutím k administrativnímu zatížení orgánu v takové výši, aby byl přístup k informacím zajišťován efektivně podle § 1. Sazebník poplatků a způsob jejich výběru stanoví ministerstvo vnitra zvláštní vyhláškou.

Prosazování práva na přístup k informacím

Proti zamítavému rozhodnutí o žádosti o poskytnutí informace jsou podle § 9 odst. 4 spolkového informačního zákona přípustné opravné prostředky, a to žaloba nebo odpor. Řízení o opravných prostředcích se řídí obecnými ustanoveními spolkového správního řádu, konkrétně jeho částí osmou, a to výslovně i v případech, kdy bylo zamítavé rozhodnutí vydáno nejvyššími spolkovými orgány jako jsou ministerstva či úřad spolkového kancléře.

O opravném prostředku rozhoduje orgán, který rozhodnutí vydal, popřípadě orgán mu bezprostředně nadřízený.

Německý zákon zřizuje zvláštní dozorový orgán, kterým je spolkový komisař pro svobodný přístup k informacím (*Bundesbeauftragter für die Informationsfreiheit*). Zákon ve svém § 12 stanoví, že každý, jehož právo na svobodný přístup k informacím bylo porušeno, má právo obracet se na spolkového komisaře pro svobodný přístup k informacím. Úkoly komisaře jsou vykonávány spolkovým komisařem pro ochranu osobních údajů (*Bundesbeauftragter für den Datenschutz*). Jeho postavení a pravomoci jsou proto upraveny nejen spolkovým informačním zákonem, ale i zákonem na ochranu osobních údajů.²² Spolkový komisař pro svobodný přístup k informacím je orgánem nezávislým na spolkové vládě a při své činnosti dohlíží na dodržování ustanovení informačního zákona a zákona o ochraně osobních údajů.

²² Bundesdatenschutzgesetz. Dostupný z: <http://www.juris.de/jportal/portal/t/sib/page/jurisw.psml?doc.hl=1&doc.id=BJNR029550990%3Ajuris-n00&documentnumber=1&numberofresults=80&showdoccase=1&doc.part=X&paramfromHL=true#focuspoint>

Rakousko

Rakouský právní řád pojímá právo na informace specifickým způsobem. Více než právo na informace rakouská právní úprava akcentuje povinnost úřadů poskytovat informace. Ta vyplývá již ze samotné rakouské ústavy, kterou představuje Spolkový ústavní zákon Rakouska z 10. listopadu 1920²³. Ten v čl. 20 odst. 4 stanoví povinnost všech orgánů pověřených úkoly spolkové, zemské a obecní správy, jakož i orgány jiných korporací veřejného práva, poskytovat o věcech své působnosti informace, nebrání-li tomu zákonem stanovená povinnost mlčenlivosti. Pro oblast profesní reprezentace platí tato povinnost pouze vůči vlastním členům, a to jen pokud tím nedojde k ohrožení řádného výkonu úkolů, které jim svěřují zákony. Ústava také stanoví, že pokud jde o bližší úpravu, spadá na úrovni orgánů země i samosprávy do působnosti Rakouska, zatímco na úrovni jednotlivých spolkových zemí a obcí, jakož i jejich samosprávy, spadá do zákonodárství jednotlivých spolkových zemí.

Právní úprava na úrovni spolkové republiky je obsažena ve dvou hlavních právních předpisech. Jsou jimi základní *zákon č. 286/1987 o povinnosti správy země a obcí poskytovat informace* (dále jen základní informační zákon)²⁴ a *zákon č. 287/1987 o povinnosti správy zemí poskytovat informace a o změně zákona o spolkových ministerstvech* (dále jen zemský informační zákon)²⁵, který doplňuje právní úpravu povinnosti poskytovat informace na úrovni jednotlivých spolkových zemí. Rakouská právní úprava na federální úrovni je typická svou stručností. Oba tyto zákony, na úrovni jednotlivých spolkových zemí dále prováděné vlastními zemskými zákony, obsahují pouze osm základních ustanovení.

Následný přehled fungování systému poskytování informací ze strany povinných subjektů je založen na základních výchozích principech obou spolkových zákonů, doplněných konkrétními příklady zákonů dvou spolkových zemí Salzburg a Vídeň. Ve spolkové zemi Salzburg upravuje právo na informace *zákon č. 73/1988 o povinnosti poskytovat informace*,

---

²³Bundes-Verfassungsgesetz. Dostupný z: <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000138>.

²⁴ Bundesgrundsatzgesetz über die Auskunftspflicht der Verwaltung der Länder und Gemeinden. Dostupný z: <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000915>.

²⁵ Bundesgesetz über die Auskunftspflicht der Verwaltung des Bundes und eine Änderung des Bundesministeriengesetzes. Dostupný z: <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000916>.

*opakovaném užití dokumentů, ochraně osobních údajů a zemské statistice.*²⁶ Ve spolkové zemi Vídeň je to *zákon č. 29/1999 o povinnosti poskytovat informace.*²⁷

Kromě těchto obecných předpisů je povinnost poskytovat informace zmíněna v několika dílčích předpisech upravujících právo na informace ve specifických oblastech. Takovým předpisem je např. zákon o telekomunikacích (*Telekommunikationsgesetz*) nebo zákon o právu na informace o životním prostředí (*Bundesgesetz über den Zugang zu Informationen über die Umwelt*). Projevem práva na informace je i možnost účastníků řízení nahlížet do spisů ve věci podle správního řádu.

Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány

Rakouské zákony o poskytování informací nedefinují specifickou skupinu subjektů oprávněných požadovat informaci od povinného subjektu. Základní zákon výslovně stanoví, že každý má právo požadovat informaci. Zákon nepodmiňuje možnost podání žádosti o poskytnutí informace žádnými zvláštními podmínkami. Zemský informační zákon provádí tuto možnost ustanovením § 3, který stanoví, že každý může podat žádost o informaci a to buď písemně, ústně nebo telefonicky. Této obecné úpravě zajišťující právo na informace všem osobám odpovídají i zemské zákony jednotlivých spolkových zemí, které přebírají obecnou formuli o právu každého požadovat informace, jak je tomu ve vídeňském informačním zákoně. Obsahově shodné ustanovení obsahuje i salzburský zákon, který v § 2 odst. 1 stanoví, že orgány zemí, obcí, jakož i sdružení obcí a samosprávných celků poskytnou informaci každé osobě, pokud to není v rozporu se zákonem zakotvenou povinností mlčenlivosti.

Základní informační zákon vymezuje okruh informací, které jsou poskytovány, stanovením dvou kumulativních podmínek. Povinné subjekty poskytují informace, které se týkají věcí v působnosti těchto orgánů. Současně však musí jít o informace, jejichž poskytování není omezeno zákonem stanovenou povinností mlčenlivosti. V jakém rozsahu jsou tyto informace úředními orgány poskytovány upravuje podrobněji legislativa spolkových zemí. Zemský informační zákon úpravu informací, které orgány poskytují žadatelům, zpřesňuje požadavkem, že musí jít o takové informace, jejichž obstarání neomezuje podstatným způsobem ostatní úkoly těchto správních orgánů.

²⁶ Gesetz über Auskunftspflicht, Dokumentenweiterverwendung, Datenschutz und Landesstatistik. Dostupný z: <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrSbg&Gesetzesnummer=20000164>

²⁷ Gesetz über die Auskunftspflicht. Dostupný z: http://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=LrW&Dokumentnummer=LRWI_V210_000&ResultFunctionToken=78c2fe51-17ee-46f8-93a4-86137c6323f8&Position=1&Titel=&Typ=&Index=&ImRisSeit=Undefined&ResultPageSize=50&Suchworte=Auskunftspflicht

Právní úprava na úrovni spolkových zemí Vídně a Salzburgu vychází z obecné právní úpravy na úrovni rakouského práva. Vídeňský zákon přebírá obecnou formulaci podmínek povinností poskytovat informace v záležitostech v působnosti těchto orgánů, jejichž poskytnutí není vázáno povinností mlčenlivosti. Zákon navíc ve svém § 3 definuje, co je chápáno pod pojmem informace. Je jí určitá vědomost, založená na znalosti, kterou povinný orgán v daný okamžik disponuje v oblasti, v níž byla žádost o informaci podána. Také tento zákon stanoví povinnost poskytnout dané informace pouze, jestliže tím nedojde k podstatnému omezení ostatních úkolů zemské správy. Povinné subjekty naopak tuto informaci neposkytnou, jestliže je zřejmé, že je žádána svévolně a bezúčelně.

Salzburský zákon také vychází z obecné formulace splnění podmínky informace z oblasti působnosti daného orgánu a neexistence překážky povinnosti mlčenlivosti. Pojem informace však definuje v § 2 odst. 2 zákona odlišně, jako vědomost o skutečnostech, které povinný orgán získal na základě své úřední činnosti. Zákon také stanoví, že žadateli nebude poskytnuta informace požadovaná zřejmě svévolně, dále jestliže by poskytnutí takové informace vyžadovalo její rozsáhlé zpracování a jestliže je požadovaná informace žadateli přímo dostupná.

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat tyto informace

Vymezení orgánů povinných poskytovat informace vychází z ústavního zakotvení v čl. 20 odst. 4 Ústavy. Základní informační zákon shodně vymezuje povinné subjekty, když stanoví, že úřední orgány zemí, obcí, jakož i orgány samosprávy podle zemských zákonů poskytují žadateli informace ve věcech své působnosti, jestliže to není v rozporu se zákonnou povinností mlčenlivosti. Zemský informační zákon stanoví s ohledem na vymezení své působnosti informační povinnost úředních orgánů jednotlivých spolkových zemí a orgánů samosprávných celků podle zemského zákonodárství a je proto specializovaným předpisem ve vztahu k obecnému základnímu informačnímu zákonu. Prováděcí předpisy spolkových zemí pak přebírají obecnou formulaci vymezení povinných subjektů podle základního zákona a stanoví, že takovými subjekty jsou úřední orgány spolkových zemí, obcí, resp. sdružení obcí a také orgány samosprávných celků vymezených zákony spolkových zemí.

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Zákony, na nichž je postavena právní úprava jednotlivých spolkových zemí, obsahují pouze několik základních ustanovení upravujících rámec procesu žádání a poskytování informací.

Základní informační zákon stanoví, že žádost o poskytnutí informace může podat každý a to buď písemnou, ústní nebo telefonickou formou. Lhůtu, ve které musí být informace poskytnuta, určují samy zákony jednotlivých spolkových zemí, stejně jako postupy a důvody, pro které může být poskytnutí informace odmítnuto. V případě, že z ústního či telefonického dotazu není dostatečně zřejmý obsah nebo rozsah požadované informace, vybídne povinný orgán žadatele k písemnému doplnění žádosti. Zemský zákon stanoví základní lhůtu pro poskytnutí požadované informace, kdy povinný subjekt má informaci poskytnout bez zbytečného odkladu, nejpozději však do osmi týdnů od doručení žádosti. Z určitých závažných důvodů poskytuje zákon možnost tuto lhůtu překročit, vždy však o tom musí být žadatel informován. V případě neposkytnutí informace o tom musí být vydáno zvláštní rozhodnutí, jehož vydání se řídí rakouským správním řádem.

Vídeňský informační zákon upravuje postup poskytování informací jen v základních rysech. Podle tohoto zákona má každý právo požadovat informaci, přičemž tato žádost může být podána písemně, ústně či telefonicky. Jestliže je ústně či telefonicky podaná žádost příliš rozsáhlá nebo písemná žádost nejasná, vyzve úřad žadatele o informaci k písemnému vypracování žádosti či k jejímu upřesnění v minimálně dvoutýdenní lhůtě. Jestliže žadatel této výzvě ve stanovení lhůtě nevyhoví, bude žádost posuzována, jako by nebyla vůbec podána. Povinný orgán může požadovanou informaci poskytnout také ústně či písemně a to bez zbytečného odkladu, nejpozději však ve lhůtě osmi týdnů od doručení žádosti příslušnému orgánu. Jestliže orgán výslovně odepře poskytnout informaci nebo ji neposkytne ve stanovené osmitýdenní lhůtě, má povinnost vydat o tom na žádost žadatele ve lhůtě tří měsíců zvláštní písemné rozhodnutí. Jestliže se žadatel obrátil s informací na nepříslušný orgán, má tento orgán povinnost bezodkladně postoupit žádost příslušnému orgánu, nebo o své nepřislušnosti informovat žadatele.

Informační zákon spolkové země Salzburg k postupu žádání a poskytování informací stanoví, že žádost může být podána ústně, telefonicky, telegraficky, písemně nebo dálkopisně. Povinný orgán vyzve žadatele k písemnému zpracování ústně či písemně podané žádosti, resp. ke zpřesnění žádosti, z níž nevyplývá jasně obsah nebo rozsah požadované informace. Jestliže tak žadatel neučiní ve stanovené lhůtě, povinný orgán se již touto žádostí dále nezabývá. Úřední orgán poskytne informace bez zbytečného odkladu, maximálně však v zákonem stanovené osmitýdenní lhůtě od doručení žádosti. Z mimořádných důvodů zákon připouští možnost překročení stanovené osmitýdenní lhůty. Jestliže povinný orgán informaci neposkytne, sdělí to s odůvodněním žadateli. Na jeho písemnou žádost vypracuje povinný

orgán o odmítnutí zvláštní rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí neexistuje možnost odvolání, s výjimkou subjektů samosprávy odlišných od obcí a jejich sdružení.

Zvláštní formou poskytování informací je opakované použití dokumentů, resp. informací (*Weiterverwendung von Dokumenten*) podle části druhé salzburského zákona. Tento institut vychází z obecného zákona č. 135/2005 o opakovaném využití informací veřejného sektoru.²⁸ Tato část vytváří právní rámec využívání dokumentů, které byly vytvořeny subjekty veřejné moci v rámci jejich činnosti a které jsou jim k dispozici. Dokumentem se podle § 9 odst. 2 rozumí jakýkoliv obsah, nebo jeho část, nezávisle na jeho podobě (tj. papírová či elektronická forma, zvuková, vizuální či audiovizuální média), který veřejný orgán vytvořil při plnění svých povinností. Žádost o zpřístupnění těchto dokumentů se podává veřejnému orgánu písemně jakýmkoliv technickým prostředkem, který je orgán schopen zpracovat a přijmout. Žádosti, jejichž obsah nebo rozsah, resp. druh a způsob jejich dalšího využití, není dostatečně zřejmý, musí být doplněny ve stanovené lhůtě, jinak se na ně pohlíží, jako by nebyly podány. Jestliže orgán poskytne dokument či informaci k veřejnému využití jednomu žadateli, nemůže z využití takto poskytnutého dokumentu vyloučit jiné, třetí zájemce. Povinný subjekt poskytne dokumenty žadateli bez zbytečného odkladu, nejpozději ve lhůtě čtyř týdnů písemně a pokud je to možné, vždy také v elektronické formě. Veřejný orgán poskytne požadované dokumenty a informace buď v plném požadovaném rozsahu, nebo pouze částečně, vždy však s odůvodněním. V případě nemožnosti poskytnutí informace a nevyhovění žádosti orgán písemně vyrozumí žadatele s odůvodněním. K neposkytnutí informace přistoupí orgán především z důvodu ochrany práv třetích osob, duševního vlastnictví a práv průmyslového vlastnictví. Veřejný orgán může pro opakované využití svých dokumentů stanovit podmínky podle § 13 zákona. K usnadnění přístupu zájemců k využívání svých informací a dokumentů přijímají orgány veřejné správy praktická opatření, především v podobě vytváření zvláštních informačních míst a seznamů nejdůležitějších dokumentů. Dohody mezi povinnou osobou a žadatelem o výlučném využívání poskytnutých dokumentů jsou zákonem zakázány, s výjimkou situací, kdy přiznání takového výlučného postavení je ve veřejném zájmu.

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Rakouský základní ani zemský informační zákon nestanoví pravidla pro úhradu nákladů za poskytnuté informace. Základním principem je bezplatnost informační činnosti veřejných orgánů. Právní úprava případné povinnosti platit za poskytnou informaci finanční úhradu je

²⁸ Bundesgesetz über die Weiterverwendung von Informationen öffentlicher Stellen. Dostupný [zde](#)

záležitostí právní úpravy jednotlivých spolkových zemí. Vídeňský informační zákon však například tuto otázku také neupravuje a vychází tak důsledně z principu bezplatnosti při poskytování informací žadatelům. Salzburský zákon upravuje možnost požadovat finanční úhradu pouze v případě poskytnutí dokumentů a informací veřejných orgánů k opakovanému využití. V § 14 salzburský informační zákon stanoví, že veřejné orgány jsou oprávněny za opakované využití jejich dokumentů stanovit finanční úhradu na základě dohody s oprávněnou osobou. Celková požadovaná finanční částka nesmí přesahovat náklady na uchovávání, vytváření, reprodukci, šíření a poskytování dokumentů včetně přiměřeného zisku. Salzburský zákon tak výslovně připouští v případě dalšího využití svých materiálů určitý, i když nepatrný zisk orgánů veřejné správy.

Prosazování práva na přístup k informacím

Rakouská právní úprava nevytváří zvláštní orgán se specifickými pravomocemi určený k prosazování práva na informace. Povinný subjekt má povinnost poskytnout jakoukoliv informaci, jestliže její poskytnutí není v rozporu se zákonem. V případě odmítnutí poskytnutí informace stanoví zákon příslušnému orgánu povinnost odůvodnit toto odmítnutí a na žádost zájemce vypracovat zvláštní rozhodnutí.

Vídeňský informační zákon stanoví, že je-li informace odepřena nebo není poskytnuta ve stanovené lhůtě, má povinný orgán na žádost oprávněné osoby vydat ve lhůtě tří měsíců od jejího doručení zvláštní rozhodnutí nebo informaci dodatečně poskytnout. Odvolání je podle § 3 odst. 2 přípustné pouze proti rozhodnutí městských úřadů. Při vyřizování věci se postupuje kromě zvláštních informačních zákonů také podle správního řádu. Salzburský zákon zavádí stejné postupy v případě odmítnutí poskytnutí informace, kdy je veřejný orgán povinen vyrozumět o odmítnutí žadatele s připojením odůvodnění. Na základě jeho žádosti má orgán povinnost vypracovat o odmítnutí zvláštní rozhodnutí. Odvolání proti takovému rozhodnutí není přípustné, s výjimkou subjektů samosprávy odlišných od obcí a jejich sdružení. Odvolacím orgánem v tomto případě je pak vláda spolkové země. Co se týče úpravy dalšího využívání dokumentů orgánů veřejné správy má podle § 11 odst. 2 zákona orgán v případě nesplnění žádosti o poskytnutí povinnost upozornit žadatele na možnosti ochrany podle § 17. Podle tohoto ustanovení může žadatel v případě neposkytnutí informace nebo pouze jejího částečného poskytnutí požádat o vydání zvláštního rozhodnutí. Jestliže k vydání takového rozhodnutí není oprávněn daný orgán přímo, vydává jej nadřízený dozorový orgán. Kromě výše zmíněného práva na odvolání má žadatel možnost obrátit se ve věci neposkytnutí

či odmítnutí poskytnutí informace na nezávislý správní soud v souladu s ustanovením části čtvrté odstavce druhého rakouského správního řádu.²⁹

Slovensko

Právo na informace zaručuje již samotná Ústava Slovenské republiky³⁰ ve svém čl. 26 odst. 1. Kromě tohoto článku však na Slovensku dlouho neexistoval právní předpis, který by ustanovil jednoznačné podmínky či postup, kterým by bylo možné tohoto práva využít. Zásadní zlom proto přineslo přijetí *zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám (zákon o slobode informácií)*, který stanovil jasná pravidla pro přístup k informacím týkajícím se činnosti veřejné správy. Už při letmém prozkoumání tohoto zákona lze konstatovat, že slovenská právní úprava svobodného přístupu k informacím se v mnohém velmi podobá právní úpravě české.³¹

Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány

Podle § 3 odst. 1 zákona o svobodě informací má každý právo na přístup k informacím, které mají povinné osoby k dispozici. Není tedy podstatné, zda se jedná o osobu fyzickou či právnickou či zda jde o slovenského státního občana nebo cizince. O informace může žádat kdokoli, přičemž tato osoba nemusí prokazovat žádný důvod či oprávněný zájem, na základě kterého informaci požaduje.

Zákon o svobodě informací je postaven na principu, že zveřejněna může být jakákoliv informace, jejíž poskytnutí slovenské právní předpisy výslovně nevylučují. V § 5 zmíněného zákona jsou vyjmenovány případy, kdy zákon ukládá příslušným orgánům povinné zveřejnění informace. Tyto informace se podle § 6 zveřejňují způsobem umožňujícím hromadný přístup. Přístup k informacím lze podle zákona o svobodě informací omezit z důvodu ochrany utajovaných skutečností, tedy z důvodu ochrany státního, služebního, bankovního či

²⁹ Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz 1991. Dostupný z: <http://www.ris.bka.gv.at/Ergebnis.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Kundmachungsorgan=&Index=&Titel=&Gesetzesnummer=&VonArtikel=&BisArtikel=&VonParagraf=&BisParagraf=&VonAnlage=&BisAnlage=&Typ=&Kundmachungsnummer=&Unterzeichnungsdatum=&FassungVom=12.07.2011&NormabschnittnummerKombination=Und&ImRisSeit=Undefined&ResultPageSize=100&Suchworte=Verwaltungsverfahrensgesetz&Position=101>

³⁰ Zákon č. 460/1992 Z.z.

³¹ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

daňového tajemství, ale také z důvodu ochrany osobnosti a osobních údajů či obchodního tajemství. Odmítnuto může být rovněž poskytnutí informací, které jsou předmětem ochrany duševního vlastnictví, které se týkají rozhodovací činnosti soudů a orgánů činných v trestním řízení, nebo které by mohly ohrozit chráněné živočichy, rostliny či nerosty.³²

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat informace

Jak vyplývá z § 2 zákona o svobodě informací, osobami, které jsou povinné podle tohoto zákona zpřístupňovat informace, jsou státní orgány (Národní rada, vláda, prezident, ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy), obce, vyšší územní celky, stejně jako právnické a fyzické osoby, kterým zákon svěřuje pravomoc rozhodovat o právech a povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy (Rada STV, Slovenská inspekce životního prostředí atd.), a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti. Povinnými osobami jsou dále také právnické osoby zřízené zákonem (Slovenská televize, Slovenský rozhlas atd.) a právnické osoby zřízené státním orgánem, vyšším územním celkem či obcí (Slovenská akademie věd, Slovenský hydrometeorologický ústav, Ústav kontroly léčiv atd.), ale i některé další osoby, kterým to přikazuje zákon (v případech, kdy hospodaří s veřejnými prostředky).

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Žádost o zpřístupnění informací lze podat ústně, písemně, faxem, elektronickou poštou nebo jiným technicky vykonatelným způsobem. Ze žádosti musí být podle § 14 zákona o svobodě informací zřejmé, které povinné osobě je určena, dále pak jméno a příjmení nebo název či obchodní jméno žadatele a jeho adresa či sídlo. Musí z ní také jasně vyplývat, jaké informace se žádost týká a jaký způsob zpřístupnění informace žadatel navrhuje. V případě, že žádost neobsahuje předepsané náležitosti, povinná osoba bezodkladně vyzve žadatele, aby ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 7 dní, neúplnou žádost doplnil.³³ Jestliže ji žadatel ve stanovené lhůtě nedoplní, povinná osoba jeho žádost odloží.

Jestliže je předmětem žádosti získání informací, které už byly zveřejněné, povinná osoba může nejpozději do 5 dnů od podání žádosti namísto zpřístupnění informace žadateli oznámit údaje, které umožňují vyhledání a získání zveřejněné informace. Informaci lze považovat za zveřejněnou pouze tehdy, jestliže je splněn předpoklad, že je každý bez větších obtíží schopen

³² Podrobněji k důvodům omezení přístupu k informacím viz § 8 - 11 zákona o svobodě informací.

³³ § 14 zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám [17. 6. 2011].

takovouto informaci opakovaně vyhledat a získat. V případě, že žadatel přesto trvá na poskytnutí zveřejněné informace, povinná osoba mu ji poskytne.

Jestliže povinná osoba, které je žádost adresována, nemá požadované informace k dispozici a ví, kde je možné danou informaci získat, postoupí žádost do 5 dnů povinné osobě, která má tyto informace k dispozici.³⁴ V opačném případě žádost rozhodnutím odmítne.

Informace se zpřístupňují ústně, nahlédnutím do spisu, včetně možnosti vyhotovení opisu či výpisu, okopírováním informací, telefonicky, faxem, poštou, elektronickou poštou či jiným způsobem dohodnutým mezi povinnou osobou a žadatelem.

Žádost o zpřístupnění informace musí být vyřízena bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 8 dnů ode dne podání žádosti, případně ode dne odstranění nedostatků žádosti.³⁵ Ze závažných důvodů může povinná osoba tuto lhůtu prodloužit, a to až o 8 pracovních dní.³⁶ Závažným důvodem může být podle § 17 odst. 2 zákona o svobodě informací například vyhledávání a sběr požadovaných informací na jiném místě, než je sídlo povinné osoby, která žádost vyřizuje, nebo například prokazatelné technické problémy spojené s vyhledáváním a zpřístupněním informace.

V případě, že povinný orgán poskytne žadateli požadované informace, učiní rozhodnutí zápisem ve spise. Proti takovému rozhodnutí není možné podat opravný prostředek. Jestliže však povinná osoba žádosti třeba jen zčásti nevyhoví, vydá o tom písemné rozhodnutí s výjimkou případů, kdy byla žádost odložena. Jestliže povinná osoba neposkytla ve lhůtě informaci, ani nevydala žádné rozhodnutí, předpokládá se, že vydala rozhodnutí, kterým tuto informaci odmítla poskytnout (tzv. fiktivní rozhodnutí). Proti rozhodnutí o odmítnutí poskytnout požadovanou informaci je možno se do 15 dnů od doručení rozhodnutí nebo marného uplynutí lhůty na vydání rozhodnutí odvolat.³⁷ Odvolání se podává osobě, která rozhodnutí vydala, nebo ho měla vydat. Rozhodnutí o něm je pak na orgánu nadřízenému této osobě. Odvolací orgán musí o odvolání rozhodnout do 15 dnů od jeho doručení.³⁸ V případě, že tak neučiní, má se za to, že vydal rozhodnutí, kterým odvolání zamítl a napadnuté rozhodnutí tak potvrdil.

Není-li v tomto zákoně uvedeno jinak, použijí se na řízení podle tohoto zákona příslušná ustanovení správního řádu.³⁹

³⁴ § 15 zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám [17. 6. 2011].

³⁵ § 17 odst. 1 zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám [20. 6. 2011].

³⁶ § 17 odst. 2 zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám [20. 6. 2011].

³⁷ § 19 odst. 1 zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám [20. 6. 2011].

³⁸ § 19 odst. 3 zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám [20. 6. 2011].

³⁹ Zákon č. 71/1967 Z.z., o správnom konaní (správny poriadok)- republikovaný zákonem č. 138/2004 Z.z..

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Informace se zpřístupňují bezplatně s výjimkou úhrady nákladů spojených se zhotovením kopií či odesláním informace žadateli. Náklady na zpřístupnění informací osobě se smyslovým postižením hradí povinná osoba. Povinná osoba může zaplacení úhrady odpustit. Podrobnosti o úhradě nákladů za poskytnutí informace stanoví vyhláška Ministerstva financí.

Prosazování práva na přístup k informacím

V § 21a zákona o svobodě informací nalezneme vymezení přestupků, kterých se může povinná osoba dopustit v případě, že vědomě vydá a zveřejní nepravdivé nebo neúplné informace, nebo vydá rozhodnutí či příkaz, kterým zapříčiní porušení práva na zpřístupnění informace, nebo poruší jinou povinnost stanovenou tímto zákonem. Za takový přestupek lze podle tohoto zákona uložit pokutu až do výše 1650 eur a zákaz činnosti až na dva roky (uplatňováno vůči konkrétní osobě).⁴⁰ O přestupcích podle tohoto zákona rozhoduje obvodní úřad na návrh postižené osoby.

Švédsko

Švédské království je v otázce svobodného přístupu k informacím považováno za jednu z nejotevřenějších zemí.⁴¹ Kapitola II. ústavního zákona č. 152 z roku 1974⁴², který představuje jeden ze čtyř základních zákonů tvořících švédskou Ústavu (Regeringes formen), upravuje základní práva a svobody. Ve svém čl. 1 odst. 2 zaručuje svobodu informací. Každý občan tak podle tohoto ustanovení může svobodně získávat a přijímat informace a jinak se seznamovat se stanovisky ostatních. Podle čl. 12 kapitoly II. tohoto zákona může být právo na přístup k informacím ve Švédsku omezeno pouze zákonem nebo nařízením vlády vydaným na základě zákona. Takové omezení může být provedeno pouze k dosažení cílů přijatelných v demokratické společnosti. Omezení nikdy nesmí přesáhnout skutečnou nutnost s ohledem na jeho účel a nesmí být učiněno pouze na základě politických, náboženských, kulturních a jiných podobných názorů.

Oproti některým jiným státům neexistuje ve Švédsku samostatná právní úprava problematiky svobodného přístupu k informacím. Právní úprava související s tímto tématem je tak obsažena v *ústavním zákoně č. 105 z roku 1949 o svobodě tisku*⁴³, který každému švédskému občanovi zaručuje svobodnou výměnu názorů a dostupnost srozumitelných informací. Pro tento účel

⁴⁰ § 21a odst. 2 zákona č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám [20. 6. 2011].

⁴¹ Kolman, P.: *Právo na informace*. Brno. Masarykova univerzita, 2010, s. 27.

⁴² The Instrument of Government. Dostupný z: http://www.riksdagen.se/templates/R_Page___6307.aspx.

má mít každý volný přístup k úředním dokumentům, který může být omezen pouze v předepsaných situacích a každé omezení tohoto práva musí být také specifikováno ustanoveními speciálních zákonů nebo nařízením vlády. Tento právní předpis přitom zakotvuje také právo úřední dokumenty publikovat.⁴⁴

Dalším důležitým právním předpisem obsahujícím některá omezení svobodného přístupu k informacím je zákon č. 100 z roku 1980 o služebním tajemství⁴⁵ a zákon č. 204 z roku 1998 o osobních údajích.⁴⁶

Základem práva na informace ve Švédsku je umožnit přístup veřejnosti a médiím k informacím o státu a aktivitách územních jednotek. Svobodný přístup k informacím zahrnuje jednak přístup k úředním dokumentům, ale také svobodu vyjadřování státních zaměstnanců a zaměstnanců územních jednotek (úředníků a dalších osob) o tom, co vědí, stejně jako svobodu těchto osob publikovat tyto informace v hromadných sdělovacích prostředcích. Kromě toho však zahrnuje také právo na přístup k soudům, které zajišťují prosazování práva na informace, ale také právo na přístup na jednání normotvorných a rozhodovacích orgánů (švédského parlamentu, místních zastupitelstev a dalších orgánů tohoto typu). Následující text bude vzhledem k obsahu práce zaměřen především na právo na přístup k úředním dokumentům, které je upraveno v kapitole II. zákona o svobodě tisku.

Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány

Podle čl. 1 kapitoly II. zákona o svobodě tisku by měl mít každý švédský subjekt (včetně rezidentů) právo na přístup k dokumentům, které byly přijaty či vypracovány veřejnoprávním orgánem nebo které má veřejnoprávní orgán k dispozici. Toto právo je omezeno pouze na oficiální dokumenty v jejich finální verzi.⁴⁷ Nelze tedy žádat například o pracovní verzi nějakého rozhodnutí nebo podklad, který nebyl využit k vyhotovení oficiálního dokumentu. Svobodný přístup k informacím se netýká také dopisů a jiné korespondence, která není adresována veřejnoprávnímu orgánu jako celku, ale jmenovitě jeho zaměstnanci (úředníkovi). Jestliže se však obsah korespondence týká činnosti veřejnoprávního orgánu, považuje se tato korespondence za oficiální dokument. Za oficiální dokument se považují také různé deníky a jiné dokumenty tohoto charakteru (pravidelně zpracovávané dokumenty), a to ve své

⁴³ The Freedom of the Press Act. Dostupný z: http://www.riksdagen.se/templates/R_Page_6313.aspx. Původní verze pochází již z roku 1766 – jedná se o první zákon na světě, který zakotvoval právo na svobodný přístup k informacím. Tento zákon představuje jeden ze čtyř základních ústavních zákonů tvořících švédskou Ústavu.

⁴⁴ Kolman, P.: *Právo na informace*. Brno. Masarykova univerzita, 2010, s. 28.

⁴⁵ The Secrecy Act. Dostupný z: <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19800100.htm> (ve švédštině).

⁴⁶ Personal Data Act. Dostupný z: <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/01/55/42/b451922d.pdf>.

⁴⁷ Jedná se o dokumenty, které jsou nějakým způsobem registrované či evidované.

definitivní podobě (např. dokumentující určité časové období). Rozhodnutí a usnesení veřejnoprávních orgánů se stávají oficiálními dokumenty v okamžiku, kdy byly vyneseny či odeslány jejich adresátovi.⁴⁸

Zákon o svobodě tisku vymezuje některé důvody, na základě kterých může být přístup k informaci omezen nebo úplně znemožněn. Jedná se například o ohrožení bezpečnosti švédského království nebo jeho vztahů s mezinárodními partnery, ohrožení finanční a měnové politiky státu, ohrožení kontrolních a dozorových funkcí státu, ohrožení vyšetřování a stíhání trestných činů, ohrožení veřejného ekonomického zájmu, ohrožení osobní integrity či ekonomického postavení soukromých subjektů nebo ohrožení chráněných rostlinných a živočišných druhů.⁴⁹ Jak bylo zmíněno výše, každé omezení práva na informace však musí být nad rámec tohoto vymezení ještě specifikováno speciálním zákonem nebo nařízením vlády vydaným na základě zákona. Dokumenty, které jsou vzhledem ke svému obsahu tajné a nemohou být proto za žádných okolností zpřístupněny, vymezuje zákon o služebním tajemství, který také některým subjektům ukládá povinnost mlčenlivosti ve vztahu k těmto dokumentům.

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat informace

Zákon o svobodě tisku blíže nespecifikuje pojem veřejnoprávní orgán. Obecně jsou však tímto pojmem chápány všechny orgány, které vykonávají státní správu a správu na úrovni územních jednotek a ve smyslu tohoto zákona také veškeré orgány rozhodovacího typu. Jedná se tedy například o vládu, ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy, ale také švédský parlament, místní zastupitelstva, soudy či účetní dvůr. Za veřejnoprávní orgány ve smyslu tohoto zákona naopak nelze považovat obchodní společnosti, různá sdružení či nadace s výjimkou případů, kdy jsou zcela vlastněny či kontrolovány státem či územní jednotkou.⁵⁰

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Žádost o informaci se podává orgánu, který má předmětný dokument k dispozici. Podle čl. 14 odst. 3 kapitoly II. zákona o svobodě tisku lze žádost podat bez udání totožnosti žadatele, v libovolné formě a bez udání důvodů žádosti či účelu, k jakému bude informace využita. Povinný orgán si však může některé údaje vyžádat ve chvíli, kdy hrozí odmítnutí poskytnutí

⁴⁸ K podrobnému vymezení oficiálního dokumentu viz čl. 4 a násl. kapitoly II. zákona o svobodě tisku.

⁴⁹ čl. 2 odst. 1 kapitoly II. zákona o svobodě tisku [30. 6. 2011].

⁵⁰ Public Access to Information and Secrecy with Swedish Authorities. Dostupné z: <http://www.freedominfo.org/wp-content/uploads/documents/Sweden%20public%20access%20to%20info%202004.pdf>.

informace z důvodů vymezených výše. Žádost by měla obsahovat alespoň rámcové vymezení informace, o kterou má žadatel zájem tak, aby bylo v reálných možnostech povinného orgánu předmětný dokument dohledat.

Informace (dokument) může být podle čl. 3 kapitoly II. zmíněného zákona poskytnuta ve formě psaného textu, obrázku, nahrávky či elektronického souboru. Písemný dokument může být žadateli okopírován, písemně či ústně reprodukován, nebo převeden na zvukovou či obrazovou stopu. V případě, že dokument obsahuje informace, které nemohou být na základě výše popsaných omezení poskytnuty, povinný orgán tyto informace skryje a dokument poskytne ve formě opisu či kopie. Povinný orgán nemá povinnost vyhotovovat kopie map, nákrešů, obrázků či nahrávek, jestliže by mu to způsobovalo vážné obtíže a předmětný dokument je možné zpřístupnit v místě sídla povinného orgánu.

Příslušný orgán je povinen žádost vyřídit bez zbytečného odkladu. Shledá-li, že je dán některý z důvodů pro omezení svobodného přístupu k informacím uvedených výše, může žádost odmítnout. V případě, že si není zcela jistý, může v tomto případě také žádost odložit a požádat o její přezkoumání orgán, kterého se daný důvod bezprostředně dotýká. Tento orgán pak rozhodne, zda může být v daném případě informace poskytnuta či nikoli. V případě dokumentů důležitých z hlediska bezpečnosti švédského království může být nařízením vlády určen jediný orgán, který bude pověřen rozhodováním o žádostech týkajících takových dokumentů. V daném případě má žadatel povinnost obrátit se v první řadě na tento orgán.

V případě, že povinný orgán odmítne dokument žadateli zpřístupnit nebo mu jej poskytne s určitým omezením či výhradou⁵¹, žadatel má právo podat proti tomuto rozhodnutí odvolání. O odvolání rozhodují správní soudy s výjimkou případů odvolání proti rozhodnutí ministerstev, které řeší švédská vláda. O odvolání musí být podle čl. 15 odst. 2 kapitoly II. zákona o svobodě tisku rozhodnuto bez zbytečného odkladu.

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Informace jsou poskytovány bezplatně s výjimkou úhrady nákladů spojených se zhotovením kopií či opisu dokumentu.

Prosazování práva na přístup k informacím

Jak bylo zmíněno výše, proti rozhodnutí o odmítnutí poskytnout informaci lze podat odvolání ke správním soudům, případně pak k Nejvyššímu správnímu soudu. Se stížnostmi proti

---

⁵¹ Povinný orgán může žadateli například určit, k jakému účelu může být informace využita, nebo že nesmí být poskytnuta třetí osobě atd.

odepření přístupu k informacím se lze v některých případech obracet také na tzv. Parlamentního ombudsmana⁵², který dohlíží na činnost veřejnoprávních orgánů.⁵³ V případě, že Parlamentní ombudsman shledá, že postup veřejnoprávního orgánu nebyl v souladu se zákonem, vydá stanovisko obsahující určitá doporučení k nápravě. Jeho doporučení však nemají závaznou povahu a ze strany stěžovatele tudíž nejsou vynutitelná.

Velká Británie

Svobodný přístup k informacím je ve Velké Británii upraven relativně novým *zákonem o svobodném přístupu k informacím*⁵⁴, který nabyl účinnosti k 1. lednu 2005. K tomuto datu vstoupila v účinnost také novela zákona o ochraně osobních údajů.⁵⁵ Hned v úvodu je nutné zdůraznit, že se právní úprava obsažená v tomto zákoně nevztahuje na území Skotska, které disponuje vlastním zákonem o svobodném přístupu k informacím.⁵⁶ Následující text se tak bude vztahovat na celé území Velké Británie s výjimkou Skotska.

Kdo má právo žádat a jaké informace jsou poskytovány

Podle zákona o svobodném přístupu k informacím může ve Velké Británii žádat o informaci každá osoba, která o ni projeví zájem. Informace však nemusí být zpřístupněna vždy. Její poskytnutí může být odepřeno v případě, že budou dány oprávněné důvody uvedené v zákoně o svobodném přístupu k informacím (viz níže).

Podle britské právní úpravy lze žádat o jakoukoli informaci, o které se lze domnívat, že by ji mohla mít povinná osoba k dispozici. Musí se však jednat o informaci, která je zachycena na nějakém nosiči, například v počítači, v emailu, v tištěném či ručně psaném dokumentu, na obrázku, videu či audio nahrávce.

Z tohoto okruhu jsou vyňaty veškeré informace týkající se civilního či trestního soudního řízení, včetně trestního vyšetřování a souvisejících právních služeb. Zákon o svobodném přístupu k informacím se rovněž nevztahuje na poskytování jakýchkoli osobních údajů, ať už

⁵² The Parliamentary Ombudsmen - Justitieombudsmannen (JO): <http://www.jo.se/Page.aspx?Language=en>. V současné době existují celkem čtyři Parlamentní ombudsmani – každý z nich má svou oblast působnosti.

⁵³ Jeho působnost se vztahuje pouze na některé z výše uvedených povinných orgánů. Nevztahuje se tedy například na švédský parlament, vládu, členy účetního dvora či místních zastupitelstev.

⁵⁴ Freedom of Information Act 2000. Dostupný z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/36/contents>.

⁵⁵ Data Protection Act 1998. Dostupný z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents>.

⁵⁶ Freedom of Information (Scotland) Act 2002. Dostupný z: <http://www.legislation.gov.uk/asp/2002/13/contents>.

se týkají samotného žadatele, nebo třetí osoby. Umožnění přístupu k takovým údajům se bude řídit výše zmíněným zákonem o ochraně osobních údajů.

Které orgány jsou povinny zpřístupňovat informace

Povinnost zpřístupňovat informace uvedené výše mají podle britského zákona všechny orgány, které spadají pod definici veřejnoprávních orgánů uvedených v zákoně o svobodném přístupu k informacím. Pro účely tohoto zákona se za veřejnoprávní orgán považuje vláda, ministerstva, britský parlament, ozbrojené složky, orgány místní správy, státní zdravotnická zařízení, státní školská zařízení, policejní orgány, státní podniky, poradenské instituce a další subjekty, které mohou mít k dispozici některé z informací, na které se zákon vztahuje (BBC, Channel 4).⁵⁷ Výjimku tvoří bezpečnostní a výzvědné služby a soudy, na které se svobodný přístup k informacím nevztahuje.⁵⁸

Postup žadatele a postup příslušného orgánu

Žádost o zpřístupnění informace musí být podle zákona o svobodném přístupu k informacím podána v písemné podobě, a to včetně elektronické formy v podobě emailu či faxu. Měla by rovněž obsahovat jméno a korespondenční adresu žadatele, společně s dostatečně přesným popisem požadované informace. V případě, že žádost nebude dostatečně konkrétní, může si povinný orgán vyžádat od žadatele její upřesnění. Jestliže žadatel svou žádost do 30 dnů⁵⁹ neupřesní, daný orgán nemá povinnost se jí dále zabývat. Žádost by měla být zacílena na poskytnutí určitého dokumentu, lze ji však podat také formou dotazu. Pokud by však odpověď na tento dotaz spočívala ve vytvoření zcela nové informace, stanoviska či posouzení, které dosud není zachyceno na žádném nosiči, povinný orgán nemusí na tento dotaz odpovědět.

Ve své žádosti si může žadatel zvolit, jakou formou si přeje obdržet odpověď. Povinný orgán by měl k přání žadatele přihlédnout a v případě, že odpoví jinou formou, zdůvodnit, proč tak učinil (např. z praktických důvodů). Žádost by měla být vyřízena bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 20 pracovních dní od jejího doručení.⁶⁰

Povinné orgány mohou odmítnout opakované žádosti pocházející od jednoho žadatele (v případě, že jsou podány v krátkých intervalech po sobě), nebo žádosti, které jsou svým obsahem nevhodné (kverulantské žádosti). Informace však nemusí být poskytnuta také

⁵⁷ Dostupné z: http://www.ico.gov.uk/Global/faqs/freedom_of_information_act_for_the_public.aspx [28. 6. 2011].

⁵⁸ Kolman, P.: *Právo na informace*. Brno. Masarykova univerzita, 2010, s. 29.

⁵⁹ The European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). Odpověď na dotaz č. 1759 z 27. 6. 2011. Dostupné z: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/navigation.do>.

⁶⁰ Sekce 10 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím [28. 6. 2011].

v případě, že by to bylo v rozporu s veřejným zájmem. Za tímto účelem provádí britské orgány tzv. test veřejného zájmu, při kterém zjišťují, zda za daných okolností převažuje veřejný zájem na zpřístupnění informace nad veřejným zájmem nebo zájmem konkrétních osob na jejím znepřístupnění. Tento test provádí povinný orgán, který o žádosti rozhoduje, případně orgán, který rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí povinného orgánu. Test se provádí v případech výjimek z práva na svobodný přístup k informacím, které jsou uvedeny v části II. zákona o svobodném přístupu k informacím. Jedná se například o případy možného ohrožení obrany státu, mezinárodních vztahů, finančních a ekonomických zájmů státu, zdraví a bezpečnosti občanů či obchodních zájmů státu.

Kromě těchto výjimek však existují také případy tzv. absolutních výjimek⁶¹, kdy povinný orgán nesmí informaci za žádných okolností poskytnout a není tedy třeba test veřejného zájmu provádět. Jedná se například o případy ochrany osobních údajů, nebo případy možného narušení privilegií členů parlamentu (svoboda projevu, svoboda rozhodování, imunita).

Proti rozhodnutí o odmítnutí poskytnout informaci může žadatel podat stížnost k informačnímu komisaři (viz níže). Ten stížnost prošetří a vydá rozhodnutí, ve kterém buď potvrdí původní postup povinného orgánu, nebo rozhodne o nesprávném postupu a doporučí podniknout opatření k nápravě. Žadatel nebo povinný orgán se pak může proti jeho rozhodnutí odvolat u soudu. Rozhodnutí příslušného soudu pak může po právní stránce přezkoumat ještě Nejvyšší soud.⁶² Zákon o svobodném přístupu k informacím neupravuje žádné sankce za nesprávný postup povinného orgánu. Příslušný odvolací soud však může orgánu, který chyboval, uložit zaplacení finanční pokuty.

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

Ve většině případů jsou informace poskytovány bezplatně. Povinný orgán může odmítnout poskytnutí informace v případě, že by vyřízení žádosti převýšilo náklady 600 liber pro parlament a vládu a 450 liber pro ostatní veřejnoprávní orgány.⁶³ V případě, že její vyřízení nepřevýší tuto hranici, žadatel je povinen uhradit pouze náklady spojené s pořízením kopie a jejím zasláním žadateli. V případě, že její vyřízení tuto hranici převýší, povinný orgán informaci poskytne pouze za podmínky, že žadatel vysloví souhlas s uhrazením veškerých

⁶¹ Jedná se o výjimky (celkem 8) vyjmenované v sekci 2 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím [28. 6. 2011].

⁶² Část V. zákona o svobodném přístupu k informacím.

⁶³ Dostupné z: http://www.ico.gov.uk/Global/faqs/freedom_of_information_act_for_the_public.aspx [28. 6. 2011].

nákladů spojených s vyřízením žádosti. Tuto povinnost může příslušný orgán žadateli prominout.

Prosazování práva na přístup k informacím

Na respektování práva na svobodný přístup k informacím dohlíží ve Velké Británii úřad tzv. informačního komisaře.⁶⁴ Jedná se o autokratický nezávislý orgán, který je tvořen osobou informačního komisaře a jeho úředníky. Informační komisař je jmenován královnou a přímo odpovědný britskému parlamentu, kterému každoročně předkládá výroční zprávu o své činnosti. Hlavním předmětem jeho činnosti je prosazování práva na svobodný přístup k informacím, včetně podpory otevřenosti veřejnoprávních orgánů, za současného dodržování ochrany osobních údajů a soukromí. Za tímto účelem dohlíží na udržování dobré praxe povinných orgánů, řeší stížnosti jednotlivců, kteří mají za to, že byli poškozeni na svých právech, poskytuje informace a dojde-li k závěru, že došlo k porušení práva, ukládá povinným orgánům opatření k nápravě.

Informační komisař má k dispozici několik nástrojů, kterými může zasáhnout do protiprávního jednání povinných orgánů. V první řadě monitoruje a zveřejňuje zprávy o včasnosti odpovědí povinných orgánů na žádosti týkající se svobodného přístupu k informacím a v návaznosti na to pak také přijímá modelová schémata, jak by mělo poskytování informací ve veřejném sektoru probíhat.⁶⁵ Informační komisař může rovněž zasahovat do samotného řízení o poskytnutí informace. V této souvislosti je oprávněn nahlížet do spisu, provádět inspekci na místě a vyžádat si předmětnou informaci. Může ale také například zvrátit rozhodnutí o odmítnutí poskytnutí informace a přikázat povinnému orgánu informaci žadateli zpřístupnit.⁶⁶

---

⁶⁴ Information Commissioner's Office (ICO): <http://www.ico.gov.uk/>.

⁶⁵ Podle části III. zákona o svobodném přístupu k informacím vydává příručky modelového chování veřejnoprávních orgánů také Státní tajemník (ministr zahraničních věcí) nebo Lord kancléř (ministr spravedlnosti).

⁶⁶ Část IV. zákona o svobodném přístupu k informacím.

Prameny:

- právní předpisy citované v textu
- The European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD)
- Freedom of Information Around the World 2006 – a Global Survey of Access to Government Information Laws. Dostupné z: http://www.freedominfo.org/wp-content/uploads/documents/global_survey2006.pdf.
- Klokočka, V., Wagnerová, E.: *Ústavy států Evropské unie*. Praha. Linde Praha, a.s., 2004
- Kolman, P.: *Právo na informace*. Brno. Masarykova univerzita, 2010
- Korbel, F. a kol.: *Právo na informace. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Zákon o právu na informace o životním prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha. Linde Praha, a.s., 2005

Francie

- L'accès aux documents administratifs : état du droit français. Dostupné z: <http://www.les-infostrategies.com/article/061022/l-acces-aux-documents-administratifs-etat-du-droit-francais>.
- Le droit à l'information en France. Dostupné z: <http://archives.e-juristes.org/www.e-juristes.org/Le-droit-a-l-information-en-France,119-2.html>.

Německo

- Der Bundesbeauftragte für den Datenschutz und die Informationsfreiheit:
http://www.bfdi.bund.de/Vorschaltseite_DE_node.html.

Slovensko

- Právo na informácie – Sprievodca aktívneho občana. Dostupné z: <http://www.changenet.sk/?section=howto&cat=80696&x=80695>.

Švédsko

- Public Access to Information and Secrecy with Swedish Authorities. Dostupné z: <http://www.freedominfo.org/wp-content/uploads/documents/Sweden%20public%20access%20to%20info%202004.pdf>.

- The Parliamentary Ombudsmen – Justitieombudsmannen (JO):
<http://www.jo.se/Page.aspx?Language=en>.

Velká Británie

- Information Commissioner's Office (ICO): <http://www.ico.gov.uk/>.